

Kerkdienst Janskerk 25 februari 2018

Thema: Alles relatief door Jezus

Lezing: Filippenzen 3 : 4b - 14

Voorganger: Harry Pals

Inleiding

Als goedopgeleide Joodse man, met het Romeinse burgerschap in zijn bezit, had Paulus status en privileges. Maar dat interesseert hem niet meer, hij bestempelt dat als 'vuilnis' dat hij liever kwijt dan rijk is.

Dat doet hij in het licht van het goede nieuws van Jezus Messias. Want die had al zijn voorrechten opgegeven om een mens onder de mensen te zijn, een dienaar van allen. Kunnen wij onze privileges als 'verlies' zien?

Overweging

Wat we zojuist zongen: 'Houd mij in leven, wees Gij mijn redding'- dat vullen we in door dit jaar mee te gaan 'met Paulus naar Pasen'. Paulus brengt ons het leven vanuit Jezus dichtbij, door een dubbele beweging te maken: eerst gaat het over Jezus, dan over zichzelf.

We zongen eerst - vooraf aan de gesproken lezing - wat hij in zijn brief schrijft over de weg van Jezus [hoofdstuk 2 : 6-11], met verheven beelden in mythologische taal, die we ook al bezongen in de woorden van de oude geloofsbelijdenis: hoe Jezus 'Beeld en gelijkenis' was van de levende God, door te gaan van heel hoog naar heel laag, bij God vandaan naar het nederigste mens-zijn, van een eervolle positie bij God naar de laagste positie van een gekruisigde slaaf, een niemand die niemand wil zien. Dat noemt Paulus ook wel *ontlediging*, afleggen van alle macht. En zo is Jezus beeld en gelijkenis van de Eeuwige, daarom heet hij 'zoon van God', Christus, 'Gezalfde'; zo liet hij zien wie God is: een God letterlijk *onder* ons. Dat is de revolutionaire kern van het christelijk geloven, anti-religieus, tegen alle godsdienst in die God wegzet als een hemelse onbewogen machthebber. Maar zo'n mensen-God went nooit...

Dat is het eerste deel van Paulus' verhaal. Daarna lezen we het tweede deel van Paulus' beweging [hoofdstuk 3 : 4b – 14]. Hij wil mee-bewegen met Jezus, wil hem juist ook hierin navolgen. Hij zou zich kunnen beroemen en beroepen op zijn eervolle status als vrome Jood, goed geschoold, fanatiek en ijverig, keurig in de pas. Maar in het licht van Jezus' weg stellen die privileges uiteindelijk niks voor, zegt Paulus: ik gooi het allemaal weg als afval, het hindert me alleen maar om te delen in Jezus' leven.

Heel tegendraads zegt hij: winst is verlies. Wat ik meen gewonnen te hebben – mijn prestaties, mijn goedheid en zuiverheid, mijn privileges, alles wat mij status verleent – dat stoere en grootse alles houdt me alleen maar weg bij de nederigheid van Christus. Want het is dood, het draagt geen opstanding in zich. Ik wil het achter me laten. Al die dingen die mensen van elkaar scheiden, alles waardoor ik me zomaar beter ga voelen dan een ander: afval is het, weg ermee!

Dat is nog eens een radicale invulling van de vastentijd: al mijn successen achter me laten, om alleen nog maar te delen in Jezus' lijden en dood, en zo met hem te delen in zijn opstanding, in het nieuwe duurzame, 'eeuwige' leven.

Dat is 'met Paulus naar Pasen'.

En toen onderbrak ik mezelf en keek ik in de spiegel – letterlijk. Welk jasje zou ik die middag gaan aandoen bij de boekpresentatie? Ik probeerde wat: ja, deze staat wel blits. Ik trok het aan, maar onderbrak de beweging: wat doe ik nu? Waar laat ik me

op voorstaan? Wat heb ik allemaal altijd weer nodig om iemand te zijn? Het is me te hoog gegrepen wat Paulus aangeeft, dacht ik.

En toen zag ik dat woord ook bij Paulus staan: 'grijpen/gegrepen', 3 x. Ik heb het nog niet gegrepen, zegt Paulus. Voor hem is het ook hoog gegrepen – te hoog? En dan zegt hij het nog sterker: ik jaag ernaar om het vast te grijpen, dat waarvoor ik vastgegrepen *ben*, door Christus. Daar begint het voor Paulus: ik ben gegrepen. Een mystieke spiritualiteit, Paulus is een mysticus. "De religieuze mens zoekt, de mysticus weet zich gevonden", schreef Jurjen Beumer.

Wat staat mij dan in de weg om me te laten vinden? Wat houdt ons tegen? Al die dingen waar het *niet* om gaat...:

Het gaat niet om de regels, de voorschriften, de dogma's – ja, dat het daar niet om gaat past wel bij ons 'Janskerk-geloof' – maar hoe kan het dan dat onze samenleving barst van de protocollen, de regelgeving, dat we ons vanwege het wegvallen van zekerheden vastklampen aan de procedures? En wij doen mee, of we willen of niet...

Niet de laatste trend of ontdekking – nee, natuurlijk niet, zeggen we, we zijn vrij en onafhankelijk – maar hoe kan het dan dat we toch ook wel willen meedoen met ..., dat we zo beïnvloedbaar zijn...

Niet mijn zekerheden, mijn eigen kracht, mijn geloof – maar ik mag toch wel op mijn manier... Ja, maar waar vertrouw ik uiteindelijk op?

Niet mijn 'ik', mijn ego, mijn identiteit – maar hoeveel ego zit er in wat ik doe? In mijn perfectionisme – dat brengt me uit balans, sluit me af voor anderen, maar ook voor mijn mogelijkheden, voor wat ik kan ontwikkelen. Hoeveel ego zit er in mijn behoefte om de touwtjes in handen te houden, te beheersen? Maar ook in mijn terugtrekken, afzonderen – hoeveel hooghartigheid kan daar in zitten...

Ik proef de woorden van Paulus nog eens: *al mijn zekerheden ruil ik in voor Christus...*

Het woord *loslaten* komt bij me op - dat moeilijke, al te gemakkelijk gebruikte woord. Misschien is *relativeren* beter – maar dat is eigenlijk *relateren*, zegt Paulus, in relatie brengen met Jezus' weg. Misschien is dat i.p.v. loslaten nog wel meer *aanvaarden*, het volle leven aanvaarden, ook ja zeggen tegen de verscheurdheid, het onvermogen, het tekort, dat alles omarmen omdat Jezus dat ook deed. Minder moeten, meer zijn, aanwezig zijn, beschikbaar zijn met een luisterend hart, met een open innerlijk ingaan op alles en iedereen. Gelukkig aanmodderen..., zeiden we met een glimlach. De mysticus Rumi zei al: "De levenswaarde ontvouwt zich na vele bochten van de levensweg."

Misschien komt het aan op concentratie, uitzuivering: 'zuiver uit wie ik kan zijn'...

Zo mag en kan ik er zijn. Ik hoef mezelf niet weg te gooien, maar wel mijn ballast, mijn opgeklopte moeten. Ik mag er zijn met al mijn bijzonderheden, kundigheden. Maar dat 'ik' krijgt deel aan een groter 'ik'. Zoals Rembrandt zichzelf terugzag, terug-schilderde in de gelaatstreken van mensen voor zich, van Paulus, van Jezus. En dat alles moet ik blijven oefenen, in de vastentijd maar ook daarna, dagelijks, elke zondag en maandag weer opnieuw, als nieuw.

Daarom breken en delen we op zondag, hier ligt de diepste betekenis daarvan : het is Jezus inslikken, zijn lichaam en bloed, zijn leven. Het is de weg van alle zaad gaan, lijfelijk delen, levend brood worden voor elkaar. Dat is delen in Jezus' weg, samen op Jezus' weg. Zo moge het zijn.